

(קמב)

לבישת עניבה בביהכ"נ

הנה בשו"ע (א"ח סי' קא סי"א) קיי"ל רבתי כנסיות אין מתקשטין בהן. ויל"ע במגרי"א העולם שבאים לביהכ"נ בערב שבת, ולובשים העניבה בביהכ"נ, מי יש לחוש בזה לקישוט עצמו ובגדיו בביהכ"נ, או דכיון שהוא לכבוד שבת שרי.

תשובה: מותר^א.

— ענפי חיים —

יערש עוד. [וידידי הגר"מ ערבה שליט"א כתב עוד דמברך בלשון רבים משום שברכה זו מוציא בין פרי העץ ובין פרי האדמה, ודק].

קל. הנה הראוני דבר חידוש בתוספות הכמי אנגליה [מגילה כח, ה] שכתבו "אין יוכל להתקשט בהם שיפשוט בגדים וילבש בגדים אחרים", דמשמע מינה דכל שאינו פושט בגד אחד ולובש בגד אחר, אינו גנאי כ"כ.

ומוח"ז מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א השיבני בזה"ל: "ללבוש עניבה אין זה נקרא 'מתקשטין', כיון שהרבה אנשים תולכים בזה בשבת, חרי זה כבר כעין מלבוש ולא תכשיט, וכמו שמוזכר ללבוש את התליונה ואת הטובע לאחר הלימוד, כן גם מותר ללבוש את העניבה. ומלאו הכי נראה שגם לבישת תכשיט מותר בבית המדרש, והתקשטות פירש"י (שבת דף סב ע"ב ד"ה מתקשטות) היינו שער, שסוקות ומספרקות [לשון צביעה]. ורש"י ביזמא [דף יא ע"א] פירש דהיינו בבשמים. נמצא שאיסור התקשטות בבית הכנסת, היינו התזה בשמים, או סירוק שער, או צביעת שער, אבל לבישת בגדים, גם אם זה רק בשביל נוי, אין בזה איסור לכבוש בבית הכנסת, עכ"ד. וכע"ז כתב לי מ"ר הגר"י מקלב שליט"א, ראה במכתביו שבסוה"ם [אות סו].

ואסיים בדבר נחמד שהביא מוח"ז מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א בחשוקי חמד וזכר קמב, ה בענין נוסח הברכה 'הנותן ריח טוב בפירות...' [דהנה בשלמה חדשה (סמל, הפטרת וינט) כתב לבאר מדוע התורה קראה לבן אחד בלשון רבים, וביאר שם וז"ל: ואפשר להסביר להכי נקרא גם בן אחד בלשון רבים, משום שמהבן היחיד יולדו עוד בנים, וכמו שמוצינו בשו"ע (א"ח סימן רס"ב) גבי ברכת הריח 'ואם היה פרי ראוי לאכילה מברך הנותן ריח טוב בפירות', והוא לשון רבים, הגם שמרית רק פרי אחד, והוא ג"כ מטעם דפרי נקרא גם לשון רבים, מאחר שאפשר לנטוע ולהוציא ממנה הרבה פירות. ואילו גבי טבילת כלים, מצינו בשו"ע וז"ר סימן קס 'יברך על טבילת כלי, ואם הם שנים או יותר מברך על טבילת כלים', לשון רבים, והוא מטעם דגבי כלי יחידי לא שייך שייצאו ממנה הרבה כלים ואם כן לענין בן הרי הוא כמו ברכת ריח הפרי לשון רבים, עכ"ד. [ואין להקשות על דבריו מדוע מברכים בורא פרי העץ, ולא בורא פירות העץ, דהתם אוכלים את הפרי והוא כלה, וכבר לא יוציא עוד פירות, משא"כ בברכת הריח, שהפרי נשאר בעולם, והוא יוציא עוד פירות, ולכן מברכים עליו בלשון רבים], עכ"ד,

שוב הצעתי השאלה קמיה מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א וע"י המגן רבי יוסף שוב שליט"א, והשיבני: הוא דאין מתקשטין בבית הכנסת היינו דאין ללבוש קישוט בבית הכנסת אבל מותר ליכנס מקושט בביהכ"ז וללבוש עניבה בביהכ"ז לנהנים ללבוש עניבה כנראה דס"ל דזה מלבוש ולא קישוט, דאם לובשים את זה לשם קישוט יש בזה משום לא תלבש' ושוב נדפס בספר 'זה מצבו אהלך יעקב', ח"ב עמ' צח, אות כג.

והמגן רבי אביגדור הלוי נבגל שליט"א אמר לי דלבישת עניבה לכבוד שבת בבית הכנסת אין בזה איסור משום דזה לכבוד שבת, וניכר שאין עושה כן לכבוד עצמו אלא לכבוד שבת, אך לכתחילה ראוי להמנע מכך, משום דבית הכנסת אינו מקום להתלבש, עכ"ד [והצעתי לפיו דברי התוס' חכמי אנגליה דמשמע מדבריהם דק שפושט בגדיו ולבוש אחרים, ואמר דמ"מ פשוט דברי הגמ' דכל התקשטות יש בזה חשש].

והמגן רבי אברהם יפה שליט"א (בעל 'אר שמים') כתב לי: גם אני ראיתי אברכים שמגיעים לקראת שבת לבית הכנסת וידו וחלק מהם לא כולם, הוא לובש את עניבתו בתוך בית המדרש, וכן עיני ראו אברכים שלומדים בביהמ"ד בשבת קודש לפני מנחה ואז פושט בעת לימוד ובין היתר גם את עניבתו ובודאי גם את חליפתו ולקראת התפלה שמתחילים מנחה שוב מתחיל להסתדר בעניבה וכו', וד"ל. ולענין לא זה ולא זה נוחה

דעתי מהם, כי בית הכנסת או בית מדרש לא עשוי למקום החלבושות של בגדי, ודל מהכא דאין מתקשטים בבית הכנסת המכואר כפי קנ"א שלענין יסודו מאותו יסוד שאין לנשק בניו הקטנים בבית הכנסת המכואר כמ"א סי' צ"ח כדי לקבוע שאין אהבה כאהבת המקום ולא להראות אהבה אחרת שם, וכן באם מתקשט שם מראה בבית הכנסת 'כבוד עצמו' בבחינת מאני מוכבודות, שהיו מצויינים בבגדיהם (ומסת שבת ק"ר ק"א מניין לשינוי בגדים וכו' ולא דואג לכבוד המקום, כבוד מקדש מעט, ולכן יש באמת להוכיח את האברכים גם באם עושים זאת לקראת שבת או בשבת שכן אז הולכים בעינות, אין לעשות תשמיש בבית הכנסת לכבוד עצמו אלא שם יש להראות רק כבוד מקום מקדש מעט, ויעשו זאת מתוך לבית הכנסת במהדרין וכדומה.

ועיין מה שכתבתי בספרי בבאר שרים ח"א אר"ח סי' נ"ה גבי המנהג לנשק ידי אביו או רבו בבית הכנסת שחילקתי בסוג הנשיקות האסור והמותר לפי מה שמבואר בשו"ע שאסור לנשק בניו הקטנים בבית הכנסת כפי' צ"ח. ורש"י במגילה (כ"ה ע"א) כתב, דכולהו פירושו דקלות ראש הן לשון שמקילין אותה עכ"ל. ר"ל גם אין נאותים היא קלות ככבוד המקום כי מראה דדואג לכבודו עצמו ודו"ק. ספר חכמי אנגליה אינו תח"י לעיין בו. ועיין בכס"מ הל' תפלה פ"א ה"ז דאין נכנסים לבית הכנסת להפיג דאגה אלא ללמוד או להתפלל והובאו דבריו בקיצורע' סי' כ"ט בדה"ש אות ה', עכ"ד.